

DOBOJ

Analiza usklađenosti razvojnih strategija sa društveno-ekonomskim razvojnim potrebama poslovnog i civilnog društva

Cilj ove komparativne analize je utvrditi u kojoj su mjeri razvojne strategije Grada Doboja usklađene sa razvojnim potrebama poslovnog i civilnog društva koje su identifikovane u ovoj lokalnoj zajednici tokom terenskog dijela istraživanja.

Analizom je obuhvaćeno 15 od ukupno 17 postojećih ciljeva održivog razvoja, koje je utvrdila Generalna skupština Ujedinjenih nacija (UN) sa ciljem da posluže kao globalne smjernice ka održivom razvoju. Korišteni su slijedeći ciljevi održivog razvoja:

- svijet bez siromaštva;
- svijet bez gladi;
- zdravlje i blagostanje;
- kvalitetno obrazovanje;
- rodna ravnopravnost;
- čista voda i sanitarni uslovi;
- pristupačna energija iz čistih izvora;
- dostojantven rast i ekonomski rast;
- smanjenje nejednakosti;
- održivi gradovi i zajednice;
- očuvanje klime;
- očuvanje vodenog svijeta;
- očuvanje života na zemlji;
- mir, pravda i snažne institucije;
- partnerstvom do cilja.

Analizom razvojnih strateških dokumenata Grada Doboja utvrđeno je da postoji djelimična usklađenost sa većinom ciljeva održivog razvoja. Dakle, razvojni strateški dokumenti Grada Doboja djelimično su usklađeni sa društveno-ekonomskim razvojnim potrebama poslovnog i civilnog društva u 12 od ukupno 15 posmatranih ciljeva održivog razvoja. Potpuna neusklađenost utvrđena u odnosu na dva cilja održivog razvoja. pristupačna energija iz čistih izvora

U poslednjih pet godina primijetan je pad ukupnog broja nezaposlenih osoba u Doboju. Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku RS, preko 3500 lica je u periodu od 2016. godine do danas objavljeno sa evidencije Zavoda za zapošljavanje. Ipak većina nezaposlenih osoba koje su objavljene zaposlenje nisu našli na lokalnom tržištu rada, nego izvan njega, u drugim gradovima ili najčešće u inostranstvu, pa je i u ovom gradu primijetan trend odlaska stručne radne snage, a prije svega mladih u inostranstvo. Porast zapošljavanja u industriji nije zadovoljavajući, zbog nemogućnosti obezbjeđenja stalnog tehnološkog napretka i na taj način porasta produktivnosti rada. Grad Doboje ima veliku perspektivu u trgovini, u turizmu, u saobraćaju, s obzirom na to da je grad čvorište saobraćajno i drumskog željezničkog saobraćaja, te ima perspektivu i za druge vidove privrede, jer se nalazi na dobroj lokaciji i u odnosu na zemlje u regionu, što može omogućiti da grad postane i važan logistički centar. U domenu lokalne ekonomije primijetno je

smanjenje broja aktivnih privrednih društava, naročito nakon pandemije COVID-19. Ispitanici_ ce naglašavaju da trenutno poslovna klima u gradu očigledno nije dobra za privredni ili ekonomski razvoj, u smislu nedovoljne zainteresovanosti da se ozbiljnije razvijaju poslovne zone, da se razvijaju velike firme, ali da to nije samo do lokalne uprave, nego i do poslovnih subjekata koji se u ovakvom političkom i ekonomskom ambijentu ne osjećaju sigurnim ulagati u razvijanje biznisa. Najveća prepreka trenutno privrednom razvoju je nedostatak kvalifikovane radne snage i odlazak radne snage u inostranstvo nakon ulaganja materijalnih i tehničkih sredstava u njihovu obuku.

U narednoj tabeli nalazi se uporedni prikaz potreba lokalne zajednice utvrđene tokom terenskog istraživanja, potreba koje su utvrđene razvojnim strateškim dokumentima Grada Doboj, te stepen njihove međusobne usklađenosti u oblastima relevantnim za UN ciljevima održivog razvoja.

Ciljevi održivog razvoja	Razvojne potrebe identifikovane terenskim istraživanja.	Razvojne potrebe navedene u strateškim dokumentima Grada Derventa	Mjere i aktivnosti planirane u strateškim dokumentima	Procjena stepena usklađenosti razvojnih strategija
Svijet bez siromaštva	Porast zapošljavanja u industriji nije zadovoljavajući, zbog nemogućnosti obezbjeđenja stalnog tehnološkog napretka i na taj način porasta produktivnosti rada; Socijalna zaštita obezbjeđuje se za građane koji su nesposobni za rad, nemaju sredstva za život, niti srodnike koji su u zakonskoj obavezi i mogućnosti za izdržavanje. Najviše sredstava isplaćeno je kao naknada za njegu i pomoć drugog lica, a	Smanjenje broja korisnika iz socijalno ugroženih kategorija stanovništva, kao povećanje i finansijskih izdvajanja za projekte održivog zapošljavanja	Navedene mjere odnose se na unaprijeđenje sistema socijalne zaštite za materijalno neosigurane i za rad onesposobljene osobe, te povećanje nadoknada invalidnina	Djelimično usklađene

	<p>potom za naknadu smještaja u ustanove socijalne zaštite. Primjetan je određeni rast ukupnog iznosa koji se izdvaja za potrebe isplate pomoći u okviru socijalne zaštite.</p>			
Svijet bez gladi	<p>U javnoj kuhinji hranom se snadbijeva oko 300 osoba, što je i dalje veliki broj korisnika. Porast osoba koje se hrane u javnoj kuhinji naročito je evidentan nakon poskupljenja osnovnih životnih namirnica, a među kojima su uglavnom osobe starije životne dobi, penzioneri samci, te ratni-vojni invalidi. Postoji potreba za obezbjeđivanjem obroka dnevno za stanovnike treće životne dobi koji žive u ruralnim mjesnim zajednicama na području opštine i zbog niskih mjesečnih primanja i lošeg opšteg zdravlja nisu u mogućnosti samostalno obezbijediti neophodnu dnevnu količinu hrane.</p>	<p>Nisu identifikovane konkretne potrebe za ovaj cilj.</p>	<p>Nema navedenih konkretnih mjera.</p>	<p>Neusklađene</p>
Zdravlje i blagostanje	<p>Evidentan je problem smanjenja broja porodičnih medicinskih timova koji</p>	<p>Postoji potreba za kvalitetnim radnim stručnim kadrom i potrebe</p>	<p>Ne navode se konkretne mjere za unaprijeđenje blagovremenih i</p>	<p>Djelimično usklađene.</p>

	<p>uslovljava smanjenje broja zaposlenih radnika kada je riječ o medicinskim radnicima, koji su svoj radni angažman nastavili u privatnim zdravstvenim ustanovama, Domu zdravlja Stanari ili odlaskom u inostranstvo. Od 2021. godine primijetan je pad broja djece do 5 godina koja su primila obavezne vakcine, što se može dovesti u vezu sa jakim antivakcerskim kampanjama, naročito nakon perioda pandemije.</p>	<p>poboljšanjem uslova u javnim zdravstvenim ustanovama koje djeluju na području grada</p>	<p>kvalitetnih zdravstvenih usluga svim građanima podjednako, kao ni mjere u pravcu poboljšanja kadrovskog osoblja</p>	
<p>Kvalitetno obrazovanje</p>	<p>U posljednje tri godine primijetan je pad broja učenika i studenata, kao i pad broja djece upisane u osnovne škole u seoskim sredinama. Istovremeno, prisutan je rast broja nastavnog osoblja i budžetskih izdvajanja za potrebe obrazovanja. Potražnja za kadrovima i obrazovnim profilima koji školuju nedostajuće kadrove, koje zahtijeva postojeća privredna struktura, a kojih nema u dovoljnom broju, kao što su na primjer obučari, šivači, modelari u tekstilnoj industriji, tapetari, CNC</p>	<p>Prepoznate su potrebe za kvalitetnijim srednjoškolskim i visokim obrazovanjem, kako bi se ubrzao privredni razvoj</p>	<p>Navedene mjere se odnose na formiranje regionalnog savjeta za obrazovanje u cilju sistemskog rješenja uspostavljanja i djelovanja mehanizma za međusobnu saradnju, pružanje podrške, koordinacije aktivnosti i zajedničko djelovanje svih socijalnih partnera koji učestvuju u obrazovnom procesu na lokalnom i</p>	<p>Djelimično usklađene</p>

	operateri, lakireri, stolari, monter i namještaja, bravari, metalostrugari, zavarivači, limari, mašinski tehničari, pekari, rukovodioci poljoprivrednom mehanizacijom, tesari, zidari, rudarski i geološki tehničari, automehaničari, kuvari, grafički dizajneri i programeri, krojači, modelari, šivači, inženjer i poljoprivrede i veterinari.		regionalnom nivou. Takođe, stateškom platformom za period 2023-2030, predviđena je i rekonstrukcija zastarjelih školskih objekata.	
Rodna ravnopravnost	Mali udio žena u oblasti javnog upravljanja; žene na selu uglavnom nisu evidentirane na tržištu rada i nisu obuhvaćene programima zapošljavanja.	U strateškim dokumentima nisu dostupni podaci koje se sve aktivnosti preduzimaju u svrhu postizanja i promovisanja ravnopravnosti polova. Grad Doboj nema Akcioni plan za ravnopravnost polova.	Nisu definisane mjere za oblast rodne ravnopravnosti.	Neusklađene
Čista voda i sanitarni uslovi	Rijeke i riječice su ugrožene otpadnim komunalnim i otpadnim industrijskim vodama. Vode se u gradu Doboju se takođe zagađuju direktnim odlaganjem ili bacanjem otpada u rijeke i potoke, te brojnim nesanitarnim i divljim deponijama komunalnog,	Postoji potreba za rekonstrukcijom i proširenjem kanalizacione mreže	Predviđene mjere odnose se na kreiranje i provođenje strategije za rekonstrukciju vodovodne i kanalizacione mreže, te uspostavljanje sistema zaštite voda od otpada, rekonstrukciju	Djelimično usklađene

	<p>industrijskog i toksičnog otpada. Vodoopskrbni gubici u protekle tri godine su u porastu i iznose oko 25%. Ozbiljan problem predstavlja i kopanje korita rijeke Bosne, te nekontrolisano i nelegalno vađenje šljunka. Kanalizacione mreže su uglavnom dotrajale, a postoje i naselja koja još uvijek nemaju kanalizaciju.</p>		<p>pumpne stanice za otpadne i oborinske vode Grada Doboja</p>	
<p>Pristupačna energija iz čistih izvora</p>	<p>Za razliku od nedovoljno aktivnosti na unaprijeđenju vodovodne i kanalizacione mreže, rad na unaprijeđenju elektroenergetske mreže može se ocijeniti zadovoljavajućim. U protekle dvije godine, rekonstruisano je preko 5000 metara visokonaponske i preko 2500 metara niskonaponske mreže, a broj potrošača električne energije je u blagom porastu.</p>	<p>Prepoznate su potrebe za dodatnom rekonstrukcijom elektroenergetskih objekata kako bi se svim stanovnicima omogućio jednak pristup električnoj energiji</p>	<p>Mjere se odnose na zamjenu 4.000 postojećih rasvjetnih tijela (svjetiljki) sa manje efikasnim izvorima svjetla i predspojnim uređajima, sa rasvjetnim tijelima (svjetiljkama) sa visokoefikasnim LED izvorima svjetla i elektronskim upravljačkim sklopovima.</p>	<p>Usklađene</p>

<p>Dostojantven rast i ekonomski rast</p>	<p>Pad broja stanovnika, nepovoljna demografska struktura (migracije, negativan priraštaj, starenje), rastući nedostatak radne snage i njena neusklađenost sa potrebama tržišta, visoka nezaposlenost mladih, nedostatak prerađivačkih kapaciteta (naročito u poljoprivredi), visok udio trgovačkih djelatnosti u ukupnoj privrednoj aktivnosti, neravnomjeran razvoj u smislu depopulacije i zaostajanja ruralnih sredina, zastarjela poljoprivredna proizvodnja, povećan pritisak na socijalne fondove zbog promjene demografske strukture</p>	<p>Prepoznate su potrebe za pronalaskom modaliteta privlačenja mlađeg i radno aktivnog stanovništva iz drugih sredina, kako bi se ublažile posljedice negativnih demografskih trendova i zadovoljile razvojne potrebe grada.</p>	<p>Navedene mjere odnose se na unaprijeđenje srednjoškolskog i visokog obrazovanja, poslovnog okruženja, privlačenje investicija i usklađivanje ponude radne snage sa tržištem rada</p>	<p>Djelimično usklađene</p>
<p>Smanjenje nejednakosti</p>	<p>Utvrđeno je da postoji rast ukupne zaposlenosti u posljednje tri godine, visoka stopa nezaposlenosti, neadekvatne kvalifikacije nezaposlenih lica, kao i lica za čijim vještinama više ne postoje stvarne potrebe tržišta rada, nedovoljna obrazovanost u smislu praćenja tehničko-tehnološkog napretka, nezainteresovanost za</p>	<p>Prepoznate su potrebe za unaprijeđenjem kvaliteta života pripadnika marginalizovanih grupa (žena, mladih, osoba sa invaliditetom), socijalno ugroženih lica koja žive u neadekvatnim uslovima.</p>	<p>Navedene mjere odnose se na uspostavljanje sistema podrške za obrazovanje i zapošljavanje teško zapošljivih lica, modernizacija poljoprivredne proizvodnje i uvođenje novih tehnologija, mapiranje i olakšano obezbjeđivanje perspektivnih</p>	<p>Djelimično usklađene</p>

	<p>sticanje i usvajanje novih kompetencija, znanja i vještina, kao i slaba svijest o potrebi prekvalifikacije i dokvalifikacije kao i o značaju cjeloživotnog učenja.</p>		<p>lokacija za različite poslovne infrastrukture, obezbjeđivanje sredstava za pokretanje preduzetništva, podsticanje mladih na pokretanje biznisa, usvajanje plana i programa zapošljavanja lica sa invaliditetom, stipendiranje učenika za upisa na deficitarna zanimanja, dodjela podsticajnih sredstava nezaposlenim ženama sa područja ruralnih zajednica i slično.</p>	
<p>Održivi gradovi i zajednice</p>	<p>Većina javnih ustanova u Doboju ne zadovoljava energetske potrebe. U sektoru vodosnadbijevanja, trenutno nije regulisan rad pumpi koje snadbijevaju stanovništvo pitkom vodom, što izaziva velike troškove u vodosnadbijevanju i zahtijeva frekventnu regulaciju rada navedenih pumpi. Nedovoljna ulaganja u unaprijeđenje i modernizaciju putne infrastrukture;</p>	<p>Prepoznate potrebe unaprijeđenja javne i komunalne infrastrukture;</p>	<p>Mjere se odnose na energetske obnovu javnih zgrada, osiguravanje sistema centralnog gradskog grijanja, prečišćavanje otpadnih voda, zaštita od poplava i klizišta, odvodnja otpadnih voda, unaprijeđenje sistema javnog prevoza</p>	<p>Djelimično usklađene</p>

	neadekvatno odlaganje otpada i tretiranje otpadnih voda			
Očuvanje klime	<p>Na području grada Doboja identifikovane su opasnosti koje predstavljaju posljedice klimatskih promjena i to: ekstremno visoke temperature, obilne padavine koje se ogledaju kroz obilne kiše i obilne snježne padavine, poplave, suša i nestašice vode te pomjeranje tla koje se ogleda kroz klizišta i slijeganje tla.</p> <p>Socioekonomski sektori koji su potencijalno ugroženi od posljedica klimatskih promjena su: zgradarstvo, javni prevoz, usluge snadbijevanja energijom, vodosnadbijevanje, aktivnosti vezane za prikupljanje, obradu i zbrinjavanje različitih vrsta otpada, zemljište, poljoprivreda i šumarstvo, zdravstvo i obrazovanje, civilna zaštita, turizam, te informaciono-komunikaciona infrastruktura.</p>	Prepoznate su potrebe koje se odnose na unaprijeđenje energetske efikasnosti i korištenja obnovljivih izvora energije i unaprijeđenje kapaciteta za prilagodjavanje klimatskim promjenama.	Navedene mjere odnose na izgradnju obaloutvrde na lijevoj obali od novog „japanskog“ mosta u Doboju, regulaciju potoka Liješanj i Grab u Doboju, osiguranje konkavnih krivina rijeke Bosne nizvodno od Doboja prema Modriči	Djelimično usklađene
Očuvanje vodenog svijeta	Vodeni svijet ugrožen je otpadnim komunalnim i otpadnim industrijskim vodama. Vode u gradu Doboju se takođe	Prepoznate potrebe uređenja korita i tokova rijeka, te prečišćavanja otpadnih voda	Mjere se odnose na uređenje korita i izradu zaštitnog nasipa rijeke Bosne, te uklanjanje i	Djelimično usklađene

	<p>zagađuju direktnim odlaganjem ili bacanjem otpada u rijeke i potoke, te brojnim nesanitarnim i divljim deponijama komunalnog, industrijskog i toksičnog otpada. Takve pojave su uz vodotoke evidentirane kao veliki problem.</p>		<p>spriječavanja nastanka novih nelegalnih šljunkara</p>	
<p>Očuvanje života na zemlji</p>	<p>Prema podacima iz Lokalnog ekološkog plana Grada Doboja ne postoji dugoročni program sistematskog ispitivanja zagađenosti vazduha. Na području grada Doboja postoji 5 industrijskih postrojenja koji predstavljaju ozbiljne zagađivače. Udio postrojenja koja posjeduju ekološku dozvolu iznosi 90%, dok svega dva posjeduju sistem za upravljanje zaštitom životne sredine prema odgovarajućem ISO standardu. Uz to, veliki problem predstavljaju nepravilna i nekontrolisana upotreba pesticida; divlja gradnja i nepostojanje plana izgradnje i uređenosti grada i i prigradskih naselja, zapuštena privatna imovina na kojoj niko ne</p>	<p>Prepoznate su potrebe za unaprijeđenje i razvoj sistema za upravljanje otpadom</p>	<p>Navedene mjere se odnose na izgradnju stanice za čvrsti otpad, razvoj sistema reciklaže u svim mjesnim zajednicama, te ekološko osviještavanje stanovništva</p>	<p>Djelimično usklađene</p>

	boravi, needukovanost poljoprivrednih proizvođača u smislu zaštite zemljišta, nepostojanje laboratorija za analize zemljišta, masovno prisustvo korova (ambrozije), nedostatak eko - septičkih jama i slično.			
Mir, pravda i snažne institucije	Ne postoji visok stepen povjerenja građana u rad institucija u Gradu Doboju. Tome doprinose i dugogodišnje izborne krađe i malverzacije, netransparentno trošenje javnih sredstava i pasivnost lokalne uprave u privlačenju građana da učestvuju u donošenju važnih političkih, ekonomskih i društvenih odluka koje bi doprinijele razvoju lokalne zajednice.	Navedene potrebe odnose se na unaprijeđenje kvaliteta javnih usluga koje se pružaju građanima u različitim oblastima života	Navedene mjere odnose se na ankete o zadovoljstvu građana u različitim oblastima života, te postupanje u skladu sa rezultatima, ali ne podržavaju uvijek uključivanje građana	Djelimično usklađene
Partnerstvom do ciljeva	Ne postoji dobra i stabilna dugotrajna veza između javne uprave, poslovnog sektora i civilnog društva zbog uticaja lokalne politike na pomenute odnose	Kroz strateške dokumente deklarativno se pominje neophodnost unaprijeđenja partnerstava u cilju poboljšanja stanja u lokalnoj zajednici	Nisu navedene konkretne mjere	Djelimično usklađene